യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 55

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ഭാവാഭാവഗ്രഹോത്സർഗസ്ഥൂലസൂക്ഷ്മചരാചരാഃ .
ആദാവേവ ഹി നോത്പന്നാഃ സർഗാദൗ കാരണം വിനാ .. 1
ന ത്വമൂർതോ ഹി ചിദ്ധാതുഃ കാരണം ഭവിതും ക്വചിത് .
സ്വാത്മാ ശക്തഃ സ മൂർതാനാം ബീജമുർവീരുഹാമിവ .. 2
സ്വഭാവമേവ സതതം ഭാവയൻഭാവനാത്മകമ് .
ആത്മന്യേവ ഹി ചിദ്ധാതുഃ സർവോഽനുഭവവാൻസ്ഥിതഃ .. 3
ആസ്വാദയതി യം ഭാവം ചിദ്ധാതുർഗഗനാത്മകഃ .
ലബ്ധഃ സർഗഃ പ്രലാപേന ക്ഷീബഃ ക്ഷുബ്ധതയാ യഥാ .. 4
യദാ സർവമനുത്പന്നം നാസ്ത്യേവാപി ച ദൃശ്യതേ .
തദാ ബ്രഹ്മൈവ വിദ്ധീദം സമം ശാന്തമസത്സമമ് .. 5
ചിന്നഭശ്ചിന്നഭസ്യേവ പയസീവ പയോദ്രവഃ .
ചിത്ത്വാത്കചതി യത്തേന തദേവേദം ജഗത്കൃതമ് .. 6

സ്വപ്നേ തദേവ ജഗദിത്യുദേതി വിമലാ യഥാ .
കാചകസ്യേവ കചതി തഥേത്ഥം സാദി സർഗഖേ .. 7
ചിത്കാചകസ്യ കചനം യഥാ സ്വപ്നേ ജഗദ്ഭവേത് .
തഥൈവ ജാഗ്രദവിധം തത്സ്വമാത്രമിദം സ്ഥിതമ് .. 8
ആദിസർഗേ ഹി ചിത്സ്വപ്നോ ജാഗ്രദിത്യഭിശബ്ദ്യതേ .
അദ്യ രാത്രൗ ചിതേഃ സ്വപ്നഃ സ്വപ്ന ഇത്യപി ശബ്ദ്യതേ .. 9
പൂർവപ്രവൃത്താ സരിതാം രൂഢാദ്യാപി യഥാസ്ഥിതാ .
തരങ്ഗലേഖാ ദൃഷ്ടീനാം പദാർഥരചനാ തഥാ .. 10
യഥാ വാരിതരങ്ഗശ്രീഃ സരിതാം രചനാ മിതാ .
തഥാ ചിദ്ദ്യോമ്നി ചിദ്ബീജസത്താന്തഃസൃഷ്ടിതാമിതാ .. 11
മൃതസ്യാത്യന്തനാശശ്ചേത്തന്നിദ്രാസുഖമേവ തത് .
ഭൂയശ്ചോദേതി സംസാരസ്തത്സുഖം നവമേവ തത് .. 12
കുകർമഭ്യസ്തു ചേദ്ഭീതിഃ സാ സമേഹ പരത്ര ച .
തസ്മാദേതേ സമസുഖേ സർവേഷാം മൃതിജന്മനീ .. 13
മരണം ജീവിതം വാസ്തു സഹജേ വാസനേ തയോഃ .
ഇതി വിശ്രാന്തചിത്തോയഃ സോഽന്തഃശീതല ഉച്യതേ ..14
സർവസംവിത്തിവിഗമേ സംവിദ്രോഹതി യാദൃശീ .
ഭൂയതേ തന്മയേനൈവ തേനാസൗ മുക്ത ഉച്യതേ .. 15
അത്യന്താഭാവസംവിത്ത്യാ സർവദൃശ്യസ്യ വേദനമ് .
ഉദേത്യപാസ്തസംവേദ്യം സതി വാഽസതി സർഗകേ .. 16
യന്ന ചേത്യം ന ചിദ്രൂപം യച്ചിതേരപ്യചേതിതമ് .
തദ്ഭാവൈക്യം ഗതാസ്തജ്ജ്ഞാഃ ശാന്താ വ്യവഹൃതൗ സ്ഥിതാഃ .. 17
ചിത്കാചകാചകച്യം യജ്ജഗന്നാമ്നാ തദുച്യതേ .

അത്യച്ഛേ പരമാകാശേ ബന്ധമോക്ഷദൃശഃ കുതഃ .. 18
ചിന്നഭഃസ്പന്ദമാത്രാത്മ സംകല്പാത്മതയാ ജഗത് .
സദ്ഭൂതമയമേവേദം ന പൃഥ്വ്യാദിമയം ക്വചിത് .. 19
നേഹ ദേശോ ന കാലോഽസ്തി ന ദ്രവ്യം ന ക്രിയാ ന ഖമ് .
സദിവാഖിലമുച്ഛൂനം വാപ്യനുച്ഛൂനമപ്യസത് .. 20
ഭാതി കേവലമേവേത്ഥം പരമാർഥഘനം ഘനമ് .
യന്ന ശൂന്യം ന വാഽശൂന്യമത്യച്ഛം ഗഗനാദപി .. 21
സാകാരമപ്യനാകാരമസദേവാതിഭാസ്വരമ് .
അതിശുദ്ധൈകചിന്മാത്രസ്ഫാരം സ്വപ്നപുരം യഥാ .. 22

നിർവാണമേവമിദമാതതമിത്ഥമന്ത-
ശ്ചിദ്ദ്യോമ്ന ആവിലമനാവിലരൂപമേവ .
നാനേവ ന ക്വചിദപി പ്രസൃതം ന നാനാ
ശൂന്യത്വമമ്ബര ഇവാമ്ബുനിധൗ ദ്രവത്വമ് .. 23

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠമഹാരാമായണേ വാത്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു
നിർവാണപ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ
ജഗതഃ പരമാർഥ-മയ+ത്വ/വർണനം നാമ പഞ്ച-പഞ്ചാശഃ സർഗഃ .. 55 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
17.12.2023